

MORGENBLADET

Bidrar kjøp av klimakvoter til bedre miljø?

Relaterte artikler:

- [Begrenset kjennskap til vitenskapsteori](#)
- [Fadnes har snubla inn i selvskuddet fra Hernes](#)
- [Livet på prærien](#)
- [Oslos bærekraft](#)
- [Postmodernistisk debatt](#)
- [Vårt forbund er åpent for flere enn de nekrofile](#)

Klimakvoter

Hvordan vi ser virkeligheten avhenger av brillene vi bruker. Dersom dagens utfordringer betraktes gjennom "mekanistiske" linser er det mulig å

reparere eller skifte ut de delene som ikke fungerer uten at inngrepene endrer helheten. Det vil si at problemstillinger i tilknytning til for eksempel klimaendringer kan løses gjennom enkeltstående tiltak uten at det blir stilt spørsmål ved grunnleggende samfunnsverdier og økonomiske modeller. Den mekaniske modellen gir også rom for eksperter som "koloniserer" avgrensede problemområder uten at sammenhengen mellom dem blir problematisert. Dersom innføringen av klimakvoter forstås ut fra et slikt perspektiv blir en rekke viktige problemstillinger borte. Dersom vi i stedet betrakter virkeligheten gjennom linser som åpner for en organisk helhetsforståelse, blir vi oppmerksomme på sammenhenger og prosesser som gjør bildet mer nyansert og komplekst. Innføringen av klimakvoter kan ikke isoleres fra spørsmål knyttet til for eksempel livskvalitet, samfunnsansvar, økonomisk vekst og fordeling av goder.

Hva vi foretar oss i dag avhenger både av våre kunnskaper om fortiden og våre visjoner om fremtiden. Det er vi som fellesskap, som har ansvar for lede utviklingen i ønsket retning. Statsministeren fremførte i nyttårstalen realistiske håp og en grunnleggende tro på menneskenes ønske om å skape en bedre framtid. Visjonen om en bedre framtid vil i et organisk perspektiv innbefatte sammenhenger mellom ulike fenomenområder. Det er med andre ord ikke tilstrekkelig å summere opp en rekke utviklingstrekk som hver for seg er positive dersom samspillet mellom dem gir uønskede effekter. Økonomisk vekst i folkerike land som Kina og India er åpenbart positivt dersom det fører til forbedret velferd for befolkningen. For å unngå at belastningen på de globale økosystemene blir for stor er det imidlertid nødvendig å kompensere veksten i den fattige del av verden med en tilsvarende reduksjon i vesten. Selv om en slik reduksjon delvis kan skje gjennom forbedret teknologi er det sannsynlig at forbruket av naturressurser må reduseres betydelig. De klimaendringene vi i dag er vitne til er symptomer på den økende ubalansen mellom naturens bærekraft og veksten i den globale økonomien.

Når Stoltenberg videre hevder at vår tro på fremtiden gir seg utslag i økt handlekraft er det viktig å tilføye at handlekraften må ses i sammenheng med bevisstgjøring omkring de verdiene vi ønsker å sette ut i livet. For å unngå ensidig fokusering på økonomisk vekst er det viktig at et mangfold av perspektiver er representert og blir vektlagt i beslutningsprosessen. Dette forutsetter utvikling av egnede arenaer for dialog og samhandling lokalt, regionalt og globalt. Det finnes en rekke eksempler på at samarbeid

åpner for helhetlige løsninger i sterkere grad enn konkurransebasert markedsstyring.

Dersom vi setter spørsmålet om kjøp av klimakvoter ved flyreiser inn i et organisk perspektiv blir utfordringen å finne ut hvordan tiltaket griper inn i andre sider ved miljø- og samfunnsutviklingen. På den ene siden er det åpenbart at de pengene som samles inn gjennom salg av klimakvoter kan brukes til mange gode miljøformål i fattige land. På den andre siden er det sannsynlig at klimakvotene i liten grad bidrar til reduksjoner i flytrafikken. Dermed kan vi si at salg av klimakvoter bidrar til å reparere noen av de miljøproblemene som følger i kjølvannet av det moderne forbrukersamfunnet. Ettersom tiltaket ikke bidrar til å stille spørsmål ved grunnleggende verdier kan vi ikke forvente at det bidrar til endringer innenfor sektorer som direkte eller indirekte har sammenheng med klimaendringene, for eksempel takten i oljeutvinning, sentralisering av bosetting, utbygging av jernbane, utvikling av internettbasert kommunikasjon, økt satsning på økologisk landbruk, kortreiste produkter osv.

Mens klimakvoter i et organisk perspektiv bidrar til å tilslore nødvendigheten av at det er nødvendig med grunnleggende endringer for å redusere årsakene til at miljøproblemene oppstår er tiltaket positivt ut fra et mekanisk perspektiv siden det bidrar til å reparere skadene av en uønsket aktivitet. Vi kan dermed si at kjøp av klimakvoter bidrar til å opprettholde dagens atferd fordi vi kan kjøpe oss fri fra opplevelsen av de negative konsekvensene. I likhet med regjeringen kan vi dermed kjøpe oss tillatelse til å reise med fly hvor vi måtte ønske ved å betale for klimakvoter. Er dette å vise handlekraft når vi vet at 93 % av klimagassutslippene i Norge kommer fra annet enn luftfart? Vi tror at sammenhengene mellom økonomi, samfunn og natur må tydeliggjøres for at vi skal ha håp om finne frem til tiltak som er egnet til å håndtere de utfordringene vi dag står overfor. Flere rapporter fra ulike sektorer viser at det er liten sammenheng mellom mål og virkemidler. Før jul kunne vi registrere at forskere hadde funnet løsningene på skipsfartens forurensningsutfordringer, samtidig ser vi at fisken sendes til Kina for ompakking før vi får kjøpt den i butikkene her i Norge. Dyrene transporteres over lange distanser før de endelig kommer til et slakteri. Maten blir mer og mer langreist. Arbeidsplassene sentraliseres, vi skal bo tettere og tettere, mer og mer sentralt.

Finansminister Halvorsen hevdet under fremleggninga av Statsbudsjettet for 2007 at det er en sammenheng mellom økonomi, kultur og natur. Det er denne sammenheng som forsvinner dersom vi ser verden gjennom mekanistiske briller. Dersom vi skal ha håp om å løse de utfordringene vi står overfor er det nødvendig å skifte linser i brillene. Det er derfor ikke tilstrekkelig å ha to (en-dimensjonale) tanker i hodet samtidig, slik arbeids- og inkluderingsminister Hanssen ofte fremhever, vi må øve oss opp til å tenke tanker som inkluderer flere verdier og større sammenhenger – samtidig.

Ove Jakobsen
Professor

Øystein Nystad
Høgskolelektor

Senter for økologisk økonomi og etikk, Handelshøgskolen i Bodø